

Historia Iliyofichika ya Mstari wa Arobaini - Namba Kumi na Tisa

Ole wa Pili — Sehemu ya Sita

Jeff Pippenger

2026-07-20

Vitabu vya Danieli na Ufunuo vinakamilishana, yaani, pamoja vinakamilishwa kikamilifu.

“Katika Ufunuo, vitabu vyote vya Biblia hukutana na kufikia tamati. Hapa ndipo kuna ukamilisho wa kitabu cha Danieli.” Matendo ya Mitume, 585.

Falme za unabii wa Biblia zapaswa kuwa kiini cha mkazo wa mwanafunzi wa unabii, kwa maana humo ndimo historia ya nje ya siku za mwisho imewekwa wazi kimsingi.

“Ni afadhali zaidi kujifunza, katika nuru ya neno la Mungu, sababu zinazosimamia kuinuka na kuanguka kwa falme. Acha vijana wajifunze kumbukumbu hizi, na waone jinsi ustawi wa kweli wa mataifa ulivyofungamanishwa na kuukubali kwa kanuni za kimungu. Na asome historia ya harakati kubwa za matengenezo, na aone jinsi ambavyo kanuni hizi, ingawa zilidharauliwa na kuchukiwa, na watetezi wake kupelekwa gerezani na kwenye jukwaa la kunyongwa, hata hivyo kupitia dhabihu hizi zenyewe zimeshinda.” Education, 238.

Historia takatifu, iwe ni “harakati kuu za matengenezo,” au “kupanda na kuanguka kwa falme;” historia takatifu ni jambo la uzima au mauti katika Neno la Mungu. Paulo aliandika katika Wathesalonike wa Pili sura ya pili kwamba wale wasiopenda kweli, na ambao baadaye hupokea upotevu wenye nguvu; hufanya hivyo kwa sababu walichagua kuikataa ujumbe ambao Paulo aliutambulisha katika kifungu hicho. Kifungu hicho kinatambulisha uhusiano wa Roma ya kipagani na Roma ya kipapa, ambao pia ni uhusiano wa Pergamo na Thiatira na pia ni uhusiano wa chuma na udongo, vilevile uhusiano wa joka na upapa. Kupanda kwa Roma ya kipapa kunakowakilishwa na Thiatira na kuanguka kwa Roma ya kipagani kunakowakilishwa na Pergamo ni kweli ambayo wale wanaopokea upotevu wenye nguvu huichukia.

Katika historia ya Wamillerite, hoja kati ya Wamillerite na Waprotestanti iliyoingia katika chati ya waanzilishi ya mwaka 1843 ilikuwa juu ya ni mamlaka gani ya kihistoria iliyowakilishwa kama “wanyang’anyi wa watu wako” katika aya ya kumi na nne ya Danieli kumi na moja. Je, wanyang’anyi hao walikuwa kuinuka kwa Roma ya kipagani kama Wamillerite walivyodai, au ilikuwa kuanguka kwa Waseleukia kama Waprotestanti walivyodai?

“Kila taifa ambalo limejitokeza katika jukwaa la matendo lameruhusiwa kushika mahali pake duniani, ili ionekane kama lingetimiza kusudi la ‘Mlinzi na Mtakatifu.’ Unabii umefuatilia kuinuka na kuanguka kwa falme kuu za ulimwengu—Babeli, Umedi na Uajemi, Ugiriki, na Roma. Kwa kila mojawapo ya hizi, kama ilivyokuwa kwa mataifa yenye nguvu ndogo zaidi, historia ilijirudia. Kila moja lilikuwa na kipindi chake cha jaribu, kila moja lilishindwa, utukufu wake ukafifia, uwezo wake ukaondoka, na mahali pake pakachukuliwa na jingine....”

“Kutokana na kuinuka na kuanguka kwa mataifa kama kulivyowekwa wazi katika kurasa za Maandiko Matakatiifu, wanapaswa kujifunza jinsi utukufu wa nje tu na wa kidunia ulivyo usio na thamani. Babeli, pamoja na uwezo wake wote na fahari yake, ambayo mfano wake ulimwengu wetu haujapata kuuona tena tangu wakati huo,—uwezo na fahari ambavyo kwa watu wa siku ile vilionekana kuwa imara sana na vya kudumu,—imepita kabisa jinsi gani! Kama ‘ua la majani’ imeangamia. Ndivyo huangamia yote yasiyekuwa na Mungu kuwa msingi wake. Ni kile tu kilichofungamanishwa na kusudi Lake na kinachoonyesha tabia Yake ndicho chaweza kudumu. Kanuni Zake ndizo pekee zilizo thabiti ambazo ulimwengu wetu unazijua.” Education, 177, 184.

Historia ya Biblia ndiyo njozi ambayo Sulemani alisema kwamba kuikosa ni kuangamia. Wamillerite walitambua na kutangaza miaka mia moja na hamsini iliyowakilishwa kama “miezi mitano” katika Ufunuo sura ya tisa, aya ya tano na ya kumi, lakini hawakuchimbua kwa kina historia iliyowakilishwa katika sura ya tisa ya Ufunuo. Kwa usahihi walitambua miezi mitano ya aya ya kumi, lakini kwa wazi walidhani kwamba kwa sababu aya ya tano na ya kumi zote mbili zina msemu “miezi mitano,” basi huo ulikuwa tu msisitizo juu ya unabii wa mateso uliowakilishwa katika aya zote mbili. Sasa inaweza kuonyeshwa kwa urahisi kwamba wakati aya ya tano inawakilisha “miezi mitano” inawakilisha miaka mia moja na hamsini iliyoanza katika kifo cha Mohammed mwaka 632, na kuishia mwaka 782 kwa kudhalilishwa kwa Malkia Irene wa Milki ya Byzantine, au Dola ya Kirumi ya mashariki.

Waanzilishi walikuwa sahihi katika matumizi yao ya aya ya kumi kama vita vya Nikomedia mnamo Julai 27, 1299 kuwa mwanzo wa miaka mia moja na hamsini, iliyohitimishwa kwa kufedheheshwa kwa Konstantino wa mwisho kutawala katika Konstantinopoli mnamo Julai 27, 1449. Amri juu ya amri, kipindi cha miaka mia moja na hamsini kinaitambulisha Uislamu wa ulimwenguni pote, kama unavyowakilishwa na ole wa kwanza, Uislamu wa Uarabuni, na ole wa pili, Uislamu wa Uturuki. Uislamu uliowafedhehesha pamoja mfalme na malkia unatambulisha ushindi wa Uislamu wa ulimwenguni pote dhidi ya ufalme unaojumuishia mwanamke, anayewakilishwa na Irene, na mwanamume anayewakilishwa na Konstantino wa mwisho.

Katika miaka mia moja na hamsini inayoishia kwa kufedheheshwa kwa Irene, Uislamu wa Uarabuni unaidhibiti sehemu au eneo la Byzantium, ukimwacha Irene katika hali ya fedheha kiasi kwamba alilazimishwa kulipa kodi ya ushuru kwa muda wa miaka mitatu, pamoja na madai mengine ya kulazimishwa. Wakati kufedheheshwa kwa Konstantino wa mwisho kulipotukia, kulitia alama mwanzo wa kipindi cha miaka minne kinachoishia kwa mazingiwa na kupinduliwa kwa mji mkuu wa Roma ya mashariki. Katika hali zote mbili ulikuwa ni Uislamu—Uislamu wa Kiarabu kwa Irene na Uislamu wa Kituruki kwa Konstantino wa mwisho. Katika siku za mwisho Uislamu wa ulimwenguni pote, kama unavyowakilishwa na mashahidi wawili wa Uislamu wa Kiarabu na Uislamu wa Kituruki waliowekwa wazi katika ole wa kwanza na wa pili, kwanza utaliteka eneo, kisha mji mkuu. Chombo cha kisiasa cha siku za mwisho kinachowakilishwa na Konstantino wa Roma ya mashariki kimefungwa ndoa kwa mfano na chombo cha kidini cha siku za mwisho kinachowakilishwa na Irene wa Roma ya mashariki. Natumia istilahi chombo cha kisiasa na cha kidini kueleza kwamba ishara ya sanamu ya mnyama hutokea kwanza katika Marekani na kisha ulimwenguni. Sanamu ya mnyama ni ndoa ya mfano ya Konstantino na Irene,

ambao wote wawili wanafedheheshwa kwa kupoteza eneo lao na mji mkuu wao kwa Uislamu.

Ndoa yao inatambulishwa kwa kuonisha historia hizo mbili, nayo ilifananihwa kwa mfano na ndoa kati ya Constantia na Licinius mwaka 313 wakati Amri ya Milan ilipowekwa, na kanisa la kiishara la Smirna likafikia mwisho na kanisa la kiishara la Pergamo likaanza. Wale ambao Paulo anawatambulisha kuwa wanapokea upotevu mkuu wa akili hukataa kuona ujumbe wa onyo wa Paulo unaojumuisha kuanguka kwa imani, kabla yule mtu wa dhambi hajafunuliwa. Kuanguka huko kwa imani hutukia katika historia ya Pergamo, na yule mtu wa dhambi alifunuliwa mwaka 538, kisha kanisa la Thiatira likaanza.

Mtu awaye yote asiwadanganye kwa njia yo yote; kwa maana siku hiyo haitakuja, isipokuwa kwanza kuwe na kuasi, naye yule mtu wa dhambi kufunuliwa, mwana wa uharibifu; yeye ampingaye na kujitukuza juu ya kila kitiwacho Mungu, au kiabudiwacho; hata yeye mwenyewe kuketi katika hekalu la Mungu kama ndiye Mungu, akijionyesha nafsi yake kana kwamba yeye ndiye Mungu. 2 Wathesalonike 2:3, 4.

Historia ya Rumi ya mashariki hutoa mashahidi wawili wa ukweli wa kinabii ambao pia unawakilishwa katika uhusiano wa kiishara wa Rumi ya mashariki na Rumi ya magharibi. Katika uhusiano huo, Rumi ya magharibi ni kanisa na Rumi ya mashariki ni dola. Rumi ni muunganiko wa kanisa na dola, kama inavyowakilishwa kwa chuma na udongo katika Danieli sura ya pili.

Sababu ambayo inaweza kuonekana kwa ushawishi kwamba katika siku za mwisho Uislamu wa ulimwenguni pote huja dhidi ya mamlaka inayowakilishwa kama muungano wa kanisa na serikali, na kuiteka eneo lake na mji wake mkuu, inaungwa mkono na mashahidi wengine wawili kutoka katika historia takatifu ya Ufunuo tisa. Osman aliteka eneo la Nikomedia mnamo Julai 27, 1299, kisha akaliteka eneo la Nikea miaka miwili baadaye katika 1301. Mwanawe aliuteka mji mkuu wa Nikea katika 1331, na mwana huyo huyo aliuteka mji mkuu wa Nikomedia katika kuzingirwa kwa miaka minne kulikokoma katika 1337. Waanzilishi waliitilia alama Julai 27, 1299 pamoja na Osman, lakini hawakuwahi kuangalia vita iliyofuata, vita vya Nikea, kama hatua ya pili ya kihistoria kuelekea kuanzishwa kwa Milki ya Ottoman. Julai 27, 1299 ilikuwa hatua ya kwanza ya hatua kadhaa za kufikia sheria ya Jumapili. Hatua mbili za kwanza za Uislamu wa Kituruki zilitambulisha mwanzo wa unabii ulioishia katika 1449, kisha tena katika 1840, kisha tena katika 9/11, na kisha tena mnamo Desemba 31, 2023.

Hatua ya kwanza ya zile hatua mbili haikuashiria tu mwanzo wa miaka mia moja na hamsini, bali pia ilionyesha mwanzo wa miaka thelathini na minane. Ilianza wakati Osman alipoitwaa eneo la Nicomedia, nayo ikaisha miaka thelathini na minane baadaye wakati mwana wa Osman alipouteka mji mkuu wa Nicomedia mwishoni mwa mazingiro ya miaka minne katika mwaka 1337. Namba thelathini na minane inawakilisha “kusimama,” na hatua ya kwanza ya Osman kulitwaa eneo hilo iliashiria kusimama kwa Uislamu wa Kituruki. Katika hatua hiyo ya kwanza ya miaka thelathini na minane, mazingiro ya “miaka minne” yanaashiria hitimisho. Katika hatua ya mwisho ya ile miaka mia moja na hamsini, kufedheheshwa kunaletwa, na miaka minne baadaye katika mwaka 1453, mji mkuu wa Roma ya mashariki unatekwa.

Iwe ilikuwa ni Waturuki Waothmani mwaka wa 1453, au mwana wa Osman akiyachukua yote mawili, Nicomedia mwaka wa 1337 na Nicaea mwaka wa 1331, katika matukio hayo yote matatu kila mji mkuu ulikuwa, wakati fulani katika historia, umetumika kuwa mji mkuu wa Rumi ya mashariki. Mistari hiyo yote mitatu inatambulisha kushindwa kwa Rumi ya mashariki. Kila mmoja wa mistari hiyo mitatu unatambulisha Uislamu kwanza ukiitaka nchi, na baadaye mji mkuu wa Rumi ya mashariki. Jina la miji mikuu hiyo yote mitatu ni lilelile na jina la nchi. Kila mmoja wa mistari hiyo mitatu una wahusika wa kihistoria wa alfa na omega walio tofauti. Wakati ukitambulisha uhusiano wa kanisa na dola pamoja na kufedheheshwa na Uislamu kwa mfalme na malkia, fedheha ya kiunabii inaunganisha mistari yao pamoja na Rumi ya magharibi, ambayo nayo ilifedheheshwa na Konstantino Mkuu alipoichagua Konstantinopoli badala ya mji wa Rumi mwaka wa 330. Fedheha ya mwisho ya Rumi ya magharibi ilikuja mwaka wa 476 pamoja na mfalme wa mwisho, na ikaendelea kudhoofika kwa kasi tangu wakati huo na kuendelea.

Roma ya Magharibi kwa uhusiano na Roma ya Mashariki ilikuwa kanisa; mashariki ilikuwa dola. Kufedheheshwa mwanzoni mwaka 330, kisha kufedheheshwa mwaka 476, na kisha mwaka 782 na kisha tena mwaka 1449. Mfululizo wa kufedheheshwa unaoanza kwa mgawanyiko wa ufalme, ukifuatiwa mwaka 476 na kufedheheshwa kwa kumpoteza mfalme, na kwa hiyo himaya, kisha ukafuatwa na Uislamu ulioleta kufedheheshwa kwanza kwa eneo la mashariki mwaka 782 na kisha kwa mji mkuu wa mashariki mwaka 1453.

Uislamu wa unabii wa Biblia huleta wazi mnyororo wa Rumi ya mashariki na ya magharibi, na nuru ambayo Uislamu unazalisha leo inapatana na, lakini inapita mbali zaidi ya, nuru ya msingi ambayo Uislamu ulikuwa nayo kwa waanzilishi wa Kimillari. Wakati wa kujaribiwa ulioanza mwaka 2024 kuhusu ni nani “wanyang’anyi wa watu wako watakaolithibitisha ono” ulikuwa alfa ya kipindi cha kujaribiwa, na sasa mwisho wa kipindi cha kujaribiwa nuru kutoka katika somo la Uislamu wa Ufunuo sura ya tisa inaongeza mashahidi wa Rumi ya magharibi na ya mashariki ambao hawakuwahi kuchunguzwa kamwe mpaka siku hizi za mwisho za sasa.

Mistari ya kinabii ya Uislamu iliyowakilishwa katika sura ya tisa hadi ya kumi na moja huleta pamoja mistari ya historia iliyomo katika aya ya kumi hadi ya kumi na sita ya Danieli kumi na moja kwa kutoa ushuhuda unaunganika na mistari ambayo tayari inajadiliwa katika makala hizi. Lakini ndani ya kielelezo cha kinabii cha kuinuka kwa Uislamu mna kuinuka kwa vuguvugu la Wamillerite na pia vuguvugu la wale mia na arobaini na nne elfu. Vipindi viwili vya miaka minne vilivyowekwa kwa uthabiti ndani ya, na kama sehemu ya, unabii wa nyakati wa Ufunuo tisa hutoa ushuhuda kwa miaka minne ya 1840 hadi 1844. Katika 1844 wakati wa kinabii haupo tena, kwa hiyo kipindi cha mfano cha miaka minne hufafanuliwa kwa sifa zake za kinabii, si kwa wakati. Kipindi cha kwanza cha miaka minne kinaitambulisha Uislamu ukiitaka Nikomedia, mji mkuu wa zamani wa Roma ya mashariki, mwaka 1337, miaka thelathini na minane baada ya baba yake kuitaka nchi hiyo. Miaka minne ya pili inatambulisha kufedheheshwa kwa watawala wa kisiasa na wa kidini wa Roma za mashariki mwaka 1449, kulikosababishwa na Uislamu; na miaka minne ya tatu inatambulisha udhihirisho wa utukufu wa nguvu za Mungu wakati malaika aliyeiangaza nchi kwa utukufu wake aliposhuka mnamo Agosti 11, 1840.

Historia ya Wamilliri kuhusu malaika wa kwanza na wa pili inalingana na historia ya malaika wa tatu wakati wa kutiwa muhuri kwa wale mia moja arobaini na nne elfu. Kazi hiyo ya mwisho ya kutiwa muhuri ni kufutwa kwa dhambi, ni kuunganika kwa Uungu na ubinadamu, nayo hufanyika wakati wa vita vinavyoletwa na Uislamu.

Naye akafungua shimo lisilo na mwisho; na kutoka katika lile shimo ukapanda moshi, kama moshi wa tanuru kubwa; na jua na anga vikatiwa giza kwa sababu ya moshi wa lile shimo. Na kutoka katika ule moshi wakatoka nzige juu ya nchi; nao wakapewa uwezo, kama nge wa nchi walivyo na uwezo. Nao wakaamriwa wasidhuru majani ya nchi, wala kitu chochote kibichi, wala mti wowote; ila watu wale tu wasio na muhuri wa Mungu katika vipaji vya nyuso zao. Ufunuo 9:2–4.

Utamilifu mkamilifu wa kila unabii uko katika siku za mwisho, kwa hiyo kifungu hiki kinatambulisha kutiwa muhuri kwa wale mia moja arobaini na nne elfu. Unabii wa Uislamu katika Ufunuo tisa unatoa ufunguo wa kihistoria wa kuleta pamoja kielelezo kamili zaidi cha nguvu ile inayothibitisha maono ndani ya historia iliyofikia kilele tarehe 11 Agosti, 1840, wakati Uislamu ulipozuiliwa. Tangu wakati huo ushuhuda wa Ufunuo tisa uliendelea hadi sura ya kumi na historia ya malaika wa kwanza na wa pili. Kisha katika sura ya kumi na moja ole wa tatu unawasili ghafula kwenye sheria ya Jumapili, ambapo ndiko kilio kikuu cha malaika wa tatu huanza. Sura ya tisa ndiyo ufunguo wa Uislamu katika kupanga kuinuka na kuanguka kwa falme kama ilivyowekwa katika Danieli na Ufunuo. Sura za kumi na kumi na moja zinatambulisha uzoefu wa wale mabikira wenye hekima mia moja arobaini na nne elfu. Sura ya tisa inatambulisha ishara inayothibitisha maono ya nje, na sura za kumi na kumi na moja zinatambulisha maono ya ndani yanayohusiana na kumfuata Mwana-Kondoo kuingia Patakatifu pa Patakatifu.

Ufunuo sura ya kumi hufunguka kwa Kristo akiwa yule malaika mwenye nguvu ashukaye akiwa na kijitabu kimefunguliwa. Tukio hilo lilitimizwa tarehe 11 Agosti, 1840, mwishoni mwa unabii wa Ufunuo tisa unaotaja miaka mia tatu na tisini na moja na siku kumi na tano. Ufunuo kumi hutambulisha historia kuendelea mbele hadi ule ujumbe ulipokuwa mchungu tumboni mwa Yohana tarehe 22 Oktoba, 1844. Miaka minne ya 1840 hadi 1844 huanza kwa kuwasili kwa malaika wa kwanza na kuishia kwa kuwasili kwa malaika wa tatu. Miaka hiyo minne iliyofuata baada ya utamilifu wa tarehe 11 Agosti, 1840, iliwakilishwa kwa mfano na miaka minne kutoka Julai 27, 1449 hadi 1453 mwanzoni mwa ile miaka mia tatu na tisini na moja na siku kumi na tano. Vipindi hivyo vyote viwili vya miaka minne vinalingana na miaka minne ya kuzingirwa kwa Nikomedia kuanzia 1333 hadi 1337. Kwa ishara, Rumi ya mashariki ilishindwa na Uislamu mara tatu. La kwanza lilikuwa katika kuzingirwa kwa Nikea mwaka 1331, kisha kuzingirwa kwa miaka minne kwa Nikomedia mwaka 1337, na kisha kuzingirwa kwa Konstantinopoli mwaka 1453.

Diocletian aligawanya Roma kisheria katika mashariki na magharibi mwaka 393, na Constantine aliigawanya Roma kiunabii katika mashariki na magharibi mwaka 330. Mwaka 395, baada ya kifo cha mfalme Theodosius I, himaya iligawanywa rasmi na kwa kudumu alipoirithisha mashariki na magharibi kwa wanawe wawili. Kanisa Katoliki liligawanyika katika mashariki na magharibi mwaka 1054 katika “farakano kuu.” Mgawanyiko huo ulikuwa wa taratibu, kama ilivyokuwa anguko lililofuata. Mgawanyiko huo ungali hadi leo hii. Ndani ya miaka hamsini tangu tarehe hiyo,

kanisa la magharibi huko Roma lilianza takribani miaka mia mbili ya vita vya msalaba dhidi ya Uislamu. Roma ya Magharibi ilianguka ilipopoteza mfalme wake wa mwisho mwaka 476. Roma ya Mashariki ilianguka mwaka 1453. Roma ya Upapa ilianguka mwaka 1798. Roma ya kipagani iligawanyika katika mashariki na magharibi mwaka 393, 330 na 395. Roma ya Upapa iligawanyika katika mashariki na magharibi mwaka 1054. Sister White anatambua kuinuka na kuanguka kwa falme kuwa rejea kuu katika kujifunza Neno la Mungu.

Falme zinazowekwa wazi katika nuru ya historia kutoka sura ya tisa ya Ufunuo zinatia nguvu hoja kwamba ni Rumi inayoanzisha ono hilo. Uhusiano wa kinabii kati ya Uislamu na wale mia moja arobaini na nne elfu ni ushahidi wa ujumbe wa kilio cha usiku wa manane, uliowakilishwa kwa mfano na Kristo alipokuwa akiingia Yerusalemu akiwa amempanda punda, kwamba unaonyeshwa na unabii wa wakati ulioanza katika wakati wa ole wa kwanza, ukaendelea katika sehemu ya pili ya unabii huo katika ole wa pili, na ukafikia utimilifu wake katika historia ya miaka minne ambapo vuguvugu la Wamillerite la malaika wa kwanza na wa pili lilianza kwa utimilifu wa unabii huohuo. Unabii huo ulianza kwa ishara ya “miaka thelathini na minane na miwili” (1299 na 1301) ikiashiria kuinuka kwa Uislamu, na ukahitimishwa kwa ishara ya “miaka thelathini na minane na miwili” (1838 na 1840) ikiashiria kuinuka kwa Wamillerite.

Katika mwaka wa 1844, mwishoni mwa kipindi cha miaka minne cha Wamilleri kilichokuwa kimedhihirishwa kwa mfano na mazingiwa ya 1333 hadi 1337, na 1449 hadi mazingiwa ya 1453, wakati wa kiunabii haukupaswa tena kutumiwa. Kuinuliwa kwa bendera ya wale mia moja arobaini na nne elfu kunahusiana moja kwa moja na unabii ambao ndani yake Uislamu huinuliwa.

Yuda, ndiwe ambaye ndugu zako watakusifu; mkono wako utakuwa juu ya shingo za adui zako; wana wa baba yako watainama mbele yako. Yuda ni mwana wa simba: umetoka katika mawindo, mwanangu, umepanda juu; ameinama, amejikunyata kama simba, na kama simba mzee; ni nani atakayethubutu kumwamsha? Fimbo ya enzi haitaondoka kwa Yuda, wala mtoa sheria kutoka kati ya miguu yake, hata atakapokuja Shilo; na kwake ndiko kutakuwa kukusanyika kwa mataifa. Akimfunga mwana-punda wake kwenye mzabibu, na mwana wa punda wake kwenye mzabibu ulio bora; alifua mavazi yake katika divai, na nguo zake katika damu ya zabibu: Macho yake yatakuwa mekundu kwa divai, na meno yake meupe kwa maziwa. Mwanzo 49:8–12.

Wale mia moja arobaini na nne elfu huakisi kikamilifu tabia ya Kristo, na Kristo ni, miongoni mwa vielelezo vingine vya ishara, “mzabibu uliochaguliwa.” Ishmaeli anatambulishwa kuwa mtu wa “porini” katika Mwanzo 16:12.

Naye atakuwa mtu wa mwitu; mkono wake utakuwa juu ya kila mtu, na mkono wa kila mtu juu yake; naye atakaa mbele ya ndugu zake wote.

Neno lililotafsiriwa kama “mwitu” ni punda-mwitu wa Kiarabu. Wawakilishi wa Kristo katika siku za mwisho wanapanda juu ya ujumbe wa punda-mwitu wa Kiarabu, punda ambaye Kristo alipanda kuingia Yerusalemu, punda ambaye hatimaye alinena baada ya Balaamu kumpiga mara ya tatu. Ujumbe ulioutia nguvu ujumbe wa malaika wa kwanza mwaka 1840 haukuona unabii wa miaka mia moja na hamsini ulio wa maana na muhimu katika historia ile ile ya kinabii ambamo ujumbe

ulioutia nguvu vuguvugu hilo ulikuwamo. Hawakuona vipindi viwili vya miaka minne katika unabii huo huo wa wakati ambavyo vilifananisha historia ya 1840 hadi 1844. Simba wa kabila la Yuda sasa anafungua nuru kutoka kwa “njia za kale” ambayo haijawahi kuonekana kabla, nayo ni nuru inayopatana na nuru ile ambayo imekuwa ikifunguka tangu Desemba 31, 2023. Inaondoa mashaka yoyote kuhusu ikiwa ni Uislamu unaoipiga Nashville. Nuru hiyo huuangazia mfano wa Rumi, hivyo kuwa kauli ya omega kwa pambano la alpha katika 2024 kuhusu wanyang’anyi wa watu wako, nayo pia ni ishara ya omega ya hoja juu ya mfano huo huo kabisa katika historia ya Wamillari. Inatambulisha kwamba Uislamu wa unabii wa wakati wa Ufunuo tisa ndio ujumbe wa nje wakati wa historia ya ndani ya wakati wa kutiwa muhuri kwa wale mia moja na arobaini na nne elfu. Tumekuwa tukifundisha ukweli huu kwa muda fulani, lakini sasa unaweza kuonyeshwa katika mstari mmoja unaoanzia Ufunuo tisa na kuishia Ufunuo kumi na moja. Kipindi cha tatu cha miaka minne kilichounganishwa na unabii wa wakati wa Uislamu kilichotimizwa kuanzia 1840 hadi 1844 kinaonyesha wakati wa kutiwa muhuri kwa wale mia moja na arobaini na nne elfu. Kwa tetemeko kuu la nchi la Ufunuo kumi na moja, wale mia moja na arobaini na nne elfu waliinuliwa juu kama bendera.

Katika Ezekieli thelathini na saba kuinuliwa kwa watu wa Mungu kuwa jeshi ni mchakato wa hatua mbili uliokuwa umefananishwa kwa mfano katika kuumbwa kwa Adamu. Kwanza Adamu aliumbwa kutokana na udongo, kisha Kristo akampulizia pumzi ya uhai. Katika Ezekieli unabii wa kwanza huunda miili iliyokufa, lakini bado imekufa. Kisha pepo nne hupuliziwa juu ya miili hiyo, nayo huinuka kuwa jeshi kuu lenye nguvu. Nambari thelathini na nane na arobaini zinawakilisha hatua hizo mbili.

Tutaendelea na mambo haya katika makala inayofuata.

Baada ya hayo kulikuwako sikukuu ya Wayahudi; naye Yesu akakwea kwenda Yerusalemu. Basi huko Yerusalemu, karibu na lango la kondoo, kuna birika liitwalo kwa lugha ya Kiebrania Bethesda, lenye kumbi tano. Ndani yake walikuwa wamelala umati mkubwa wa wagonjwa, vipofu, viwete, na waliopooza, wakingojea maji kutibuliwa. Kwa maana malaika alishuka wakati fulani ndani ya birika hilo, akayatibua maji; na mtu ye yote aliyeingia kwanza baada ya maji kutibuliwa aliponywa ugonjwa wo wote aliokuwa nao. Na hapo palikuwapo mtu mmoja aliyekuwa na udhaifu wake muda wa miaka thelathini na minane. Yesu alipomwona amelala, na akijua ya kuwa amekuwa katika hali hiyo tangu zamani, akamwambia, Je! wataka kuwa mzima? Yule mgonjwa akamjibu, Bwana, sina mtu wa kunitia ndani ya birika maji yatibuliwapo; lakini ninapokuja mimi, mwingine hushuka mbele yangu. Yesu akamwambia, Ondoka, jitwike godoro lako, uende. Mara yule mtu akawa mzima, akajitwika godoro lake, akaenda; na siku hiyo ilikuwa Sabato. Yohana 5:1–9.

Basi ondoka sasa, nikasema, mkavuke kijito cha Zeredi. Nasi tukavuka kijito cha Zeredi. Na muda ambao tulisafiri kutoka Kadesh-barnea, hata tulipokwisha kuvuka kijito cha Zeredi, ulikuwa miaka thelathini na minane; mpaka kizazi chote cha watu wa vita kilipokuwa kimeangamizwa kutoka kati ya jeshi, kama Bwana alivyowaapia. Kumbukumbu la Torati 2:13, 14.